

บทอ่านสำหรับนักเรียน เรื่อง นิราศภูเขาทอง
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ระหว่างทางบันทึก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง สรรสร้างนิราศภูเขาทอง (๕)
รายวิชาภาษาไทย ๑ รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

บทอ่าน

นิราศภูเขาทอง

ไอ้ปางหลังครึ่งสมเด็จบรมโกศ	มาผูกโบสถ์ก็ได้มาบูชาขึ้น
ชมพระพิมพ์ริมผนังยังยั้งยืน	ทั้งแปดหมื่นสี่พันได้วันทา
ไอ้ครั้งนี้มีได้เห็นเล่นฉลอง	เพราะตัวต้องตกประดาชาวาสนา
เป็นบุญน้อยพลอยนึกโมทนา	พอนาวาติดชลเข้าวนเวียน
ดูน้ำวังกลิ้งเขียวเป็นเกลียวกลอก	กลับกระลอกฉาดฉัดฉวัดเฉวียน
บ้างพลุ่งพล่งวุ้งวงเหมือนกงเกวียน	ดูเวียนเวียนคว้างคว้างเป็นหว่างวน
ทั้งหัวท้ายกรายแจวระชากรจ้วง	ครรรไล่องเลยทางมากกลางหน
ไอ้เรือพันวนมาในสาชล	ใจยังวนหวังสวาทไม่คลาดคลา
ตลาดแก้วแล้วไม่เห็นตลาดตั้ง	สองปากฝั่งก็แต่ล้วนสวนพฤษชา
ไอ้รินรินกลิ้งดอกไม้ใกล้คงคา	เหมือนกลิ้งผ้าแพรดำรำมะเกลือ
เห็นโคกใหญ่ใกล้น้ำระกำแฝง	ทั้งรักแชนงแซมสวาทประหลาดเหลือ
เหมือนโคกพีที่ซ้าระกำเจือ	เพราะรักเรือแรมสวาทมาตลาดคลาย
ถึงแขวงนนท์ชลมารคตลาดขวัญ	มีฟุ้งแพแพรพรรณเขาค้าขาย
ทั้งของสวนล้วนเรืออยู่เรียงราย	พวกหญิงชายประชุมกันทุกวันคืน
มาถึงบางธรรณีทวีโคก	ยามวิโยคยากใจให้สะอื้น
ไอ้สุธาหนาแน่นเป็นแผ่นพื้น	ถึงสี่หมื่นสองแสนทั้งแดนไตร
เมื่อเคราะห์ร้ายกายเราก้เท่านี้	ไม่มีที่พสุธาจะอาศัย
ล้วนหนามเหน็บเจ็บแสบคับแคบใจ	เหมือนนกไร้รังเร่อยู่เอยกา
ถึงเกร็ดย่านบ้านมอญแต่ก่อนเก่า	ผู้หญิงเกล้ามวยงามตามภาษา
เดี๋ยวนี้มอญถอนไรจุกเหมือนตุ๊กตา	ทั้งผัดหน้าจับเขม่าเหมือนชาวไทย
ไอ้สามัญผันแปรไม่แท้เที่ยง	เหมือนอย่างเอียงชายหญิงทั้งวิสัย
นี่หรือจิตคิดหมายมีหลายใจ	ที่จิตใครจะเป็นหนึ่งอย่าพึงคิด
ถึงบางพุดพุดดีเป็นศรีศักดิ์	มีคนรักสรรสถ้อยอร่อยจิต
แม้พุดชั่วตัวตายทำลายมิตร	จะชอบผิดในมนุษย์เพราะพุดจา
ถึงบ้านใหม่ใจจิตก็คิดอ่าน	จะหาบ้านใหม่มาดเหมือนปรารถนา
ขอให้สมคะเนเถิดเทวา	จะได้ผาสุกสวัสดิ์กำจัดภัย

บทอ่าน

นิราศภูเขาทอง (ต่อ)

ถึงบางเตือโอมะเตือเหลือประหลาด	บังเกิดชาติแมลงหมีมีโนไส้
เหมือนคนพาลหวานนอกย้อมขมใน	อุปไมยเหมือนมะเตือเหลือระอา
ถึงบางหลวงเชิงรากเหมือนจากรัก	สู้เสียศักดิ์สงวาสพระศาสนา
เป็นล่องพันรนคราคา	ถึงนางฟ้าจะให้ไม่โยติ
ถึงสามโคกโคกถวิลถึงปิ่นเกล้า	พระพุทเจ้าหลวงบำรุงซึ่งกรุงศรี
ประทานนามสามโคกเป็นเมืองตรี	ชื่อปทุมธานีเพราะมีบัว
โอ้พระคุณบุญล้นไม่กลับหลัง	แต่ชื่อตั้งก็ยังไม่อยู่เขารู้ทั่ว
แต่เรานี้ที่สุนทรประทานตัว	ไม่รอดชั่วเช่นสามโคกยังโคกใจ
สิ้นแผ่นดินสิ้นนามตามเสด็จ	ต้องเที่ยวเตร็ดเตร่หาที่อาศัย
มั่นกำเนิดเกิดชาติใดใด	ขอให้ได้เป็นข้าฝ่าธุลี
สิ้นแผ่นดินขอให้สิ้นชีวิตบ้าง	อย่ารู้ร้างบงกชบทศรี
เหลืออาลัยใจตรมระทมทวี	ทุกวันนี้ก็ซังตายทรงกายมา
ถึงบ้านจิวเห็นแต่จิวละลิวสูง	ไม่มีฝูงสัตว์สิ่งกึ่งพฤษษา
ด้วยหนามดกรกดาษระตะตา	นิกก็น่ากลัวหนามขามขามใจ
จิวรกลีบหอกกุลีแหลม	ดั่งขวากแชนเสียมแทรกแตกไสว
ใครทำชู้คู่ท่านครั้นบรรลัย	ก็ต้องไปปิ่นตันนำขนพอง
เราเกิดมาอายุเพียงนี้แล้ว	ยังคลาดแคล้วครองตัวไม่มีวามอง
ทุกวันนี้วิปริตผิดทำนอง	เจียนจะต้องปิ่นบ้างหรืออย่างไร
โอ้คิดมาสารพัดจะตัดขาด	ตัดสวาทตตรักมียักไหว
ถวิลหวังนั่งนีกอนาถใจ	ถึงเกาะใหญ่ราชครามพอยามเย็น
ดูห่างย่านบ้านช่องทั้งสองฝั่ง	ระวังทั้งสัตว์น้ำจะทำเชิญ
เป็นที่อยู่ผู้ร้ายไม่วายเว้น	เที่ยวชอนเร้นตีเรือเหลือระอา

จากหนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยวรรณคดีวิจักษ์